

No 49 (2020)

P.5

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

Aliyev T. ASSESSMENT OF INSTITUTIONAL TRANSFORMATIONS IN THE ECONOMY OF AZERBAIJAN	3	Dvoretskaya V. ORGANIZATION OF INTERNAL CONTROL IN THE ACCOUNTING SERVICE OF THE ORGANIZATION	39
Aliyev T., Ismayilov B. INNOVATIVE SOLID MANAGEMENT MECHANISM DOMESTIC WASTE IN AZERBAIJAN	9	Elichekova A. ASSESSMENT OF INDIVIDUAL COMPONENTS OF THE REGION'S COMPETITIVENESS	43
Aliyev T., Abdurrakhmanova A. INCREASING THE INNOVATION ACTIVITY OF THE PROCESSING INDUSTRIES OF AZERBAIJAN IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	22	Kolesnik T. PECULIARITIES OF BUDGET MANAGEMENT OF UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES AND THEIR SPECIFIC TASKS IN MODERN CONDITIONS.....	46
Mazur K., Hontaruk Y. TRENDS AND CONDITIONS OF EFFECTIVE FUNCTIONING OF RAW MATERIAL BASE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES	29		

Список литературы

1. Ермишина А.В. Конкурентоспособность региона / А.В. Ермишина. – [http:// www.ecsocman.edu.ru](http://www.ecsocman.edu.ru).
2. Илларионова Е.А., Самарина В.П. ОЦЕНКА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ В МАСШТАБЕ ЦЕНТРАЛЬНОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО ОКРУГА // Вестник Алтайской академии экономики и права. – 2018. – № 3. – С. 39-46; -URL: <http://vaael.ru/ru/article/view?id=47> (дата обращения: 09.04.2019)
3. Конкурентоспособность регионов России (теоретические основы и методология) / И.П. Данилов. – М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2007. – 368 с.
4. Меркушов, В.В. Интегральная оценка конкурентоспособности регионов / В.В. Меркушов. – <http://sopssecretary.narod.ru>
5. Парахина, В.Н. Конкурентоспособность региона как экономическая категория / В.Н. Парахина, К.А. Парахин // nostalgia.ru/content/das/Pdf/past/2002/skoti2/econom/15.pdf
6. Портер, М. Международная конкуренция / М. Портер; пер. с англ.; под ред. В.Д. Щетинина. – М.: Международные отношения, 2004. – 896 с.
7. Региональная экономика: учебник / под ред. В.И. Видяпина и М.В. Степанова. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 666 с.
8. Селезнёв, А.З. Конкурентные позиции и инфраструктура рынка России / А.З. Селезнев. – М.: Юристъ, 1999. – 384 с.
9. Федеральная служба государственной статистики [Электронный ресурс]. – URL: <http://gks.ru/> (дата обращения: 10.3.2019).
10. Чуб, Б.А. Управление инвестиционными процессами в регионе / Б.А. Чуб. – М.: Буквица, 1999. – 188 с.
11. Шеховцева, Л.С. Конкурентоспособность региона: факторы и метод создания // Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. – № 4. – С. 11 – 15.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТОМ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ТА ЇХ СПЕЦИФІЧНІ ЗАВДАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Колесник Т.В.

*Кандидат економічних наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна*

PECULIARITIES OF BUDGET MANAGEMENT OF UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES AND THEIR SPECIFIC TASKS IN MODERN CONDITIONS

Kolesnik T.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine*

Анотація

У статті проаналізовано роль фінансового забезпечення територіальних громад та особливості управління бюджетами в сучасних умовах, визначено сутність бюджету територіальної громади відповідно до норм чинного законодавства. Досліджено джерела доходів місцевих бюджетів та доходів, що формують бюджет територіальної громади. Визначено специфічні особливості управління фінансами об'єднаних територіальних громад. Зроблені висновки щодо особливостей формування управління бюджетами об'єднаних територіальних громад.

Abstract

The article analyzes the role of financial support of territorial communities and features of budget management in modern conditions, defines the essence of the budget of the territorial community in accordance with current legislation. The sources of revenues of local budgets and revenues that form the budget of the territorial community are studied. Specific features of financial management of united territorial communities are determined. Conclusions are made on the peculiarities of the formation and management of budgets of the united territorial communities.

Ключові слова: бюджет, місцеві бюджети, територіальна громада, об'єднання територіальних громад, доходи, видатки, децентралізація.

Keywords: budget, local budgets, territorial community, association of territorial communities, revenues, expenditures, decentralization.

Фінансові ресурси відіграють особливо важливу роль у суспільному житті кожної людини, тому що саме вони є основною складовою частиною економічних відносин та головним інструментом реалізації основних напрямів державної, регіональної та місцевої політики соціально-економічного розвитку

В сучасних умовах в період реформ децентралізації органам місцевого самоврядування новостворених об'єднаних громад як ніколи важливо знати і розуміти природу місцевих фінансових ресурсів, розбиратися в механізмі їх функціонування, уміти правильно аналізувати ті процеси і явища, що

пов'язані з формуванням, розподілом і використанням грошових фондів, розуміти ті форми, методи і засоби, за допомогою яких можна найбільш повно використовувати місцеві фінансові надходження як один з інструментів ефективного впливу на всі процеси соціально-економічного розвитку своєї об'єднаної територіальної громади [7].

Тому, що формування місцевих фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад повністю пов'язане з відносинами органів місцевого самоврядування з усіма підприємствами, установами, що розміщені на їхній території, і населенням цієї території [14]. Нові об'єднання територіальних громад, що почали формуватися в Україні з 2015 року в межах Концепції реформування місцевого самоврядування, на сьогоднішній день, зіткнулися із проблемами формування бюджету та ефективного розподілу його коштів для виконання основних цілей та завдань територіальної громади із забезпечення економічного, соціального та побутового благоустрою визначеної території, що й зумовило актуальність теми дослідження.

Із впровадженням реформи з децентралізації, розширенням повноважень об'єднаних територіальних громад помітно зросла потреба у відповідному кадровому та фінансовому забезпеченні. Досвід формування об'єднаних територіальних громад засвідчив, що успішність їх функціонування залежить від якісного управлінського апарату та місцевих фінансових ресурсів

Створюючи територіальну громаду, необхідно бути чіткими у фінансових розрахунках та бачити стратегію розвитку територіальної громади.

Процеси децентралізації влади, змін територіального устрою, реформування місцевого самоврядування, модернізації служби в органах місцевого самоврядування ставлять нові вимоги до професійних якостей голів територіальних громад. У кожному регіоні створено обласні центри підготовки та підвищення кваліфікації кадрів. У цих центрах новообрані сільські, селищні, міські голови об'єднаних територіальних громад отримують можливість підвищувати свою професійну компетентність у рамках проведених семінарів за професійною програмою посадових осіб органів місцевого самоврядування. Програми семінарів передбачають обговорення актуальних питань реформи місцевого самоврядування, організації роботи об'єднаних територіальних громад, реалізації повноважень сільських, селищних голів, кадрової політики, децентралізації фінансів, проектування та забудови сільських населених пунктів, виділення земельних ділянок учасникам АТО, енергозбереження, використання альтернативних джерел енергії, розробки проектів та програм регіонального розвитку, охорони навколишнього природного середовища та включають інші питання. Новообрані сільські, селищні голови також ознайомлюються із основними положеннями проекту нового Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [7].

Сьогодні територіальні громади після свого створення як юридичної особи формують бюджет місцевого самоврядування і розпоряджаються цими коштами самостійно або через створений ними орган місцевого самоврядування, тому, що децентралізація передбачає передачу прав, обов'язків та формування фінансових ресурсів місцевих бюджетів від вищих органів держави до органів місцевих рад, тому, що якщо раніше зібрані у містах та селах податки йшли "в Київ", перерозподілялися і направлялися назад, то сьогодні вони залишатимуться у місцевих бюджетах об'єднаних територіальних громад [3].

Громади приймають рішення, чи потрібно їм об'єднувати частину своїх коштів на рівні району чи області, чи ні. Також реформування органів місцевого самоврядування дає реальні можливості для розвитку громади та певні переваги громадянам розвивати бізнес на власній території, не підпадаючи під дію громіздкого та неефективного Податкового кодексу, оскільки частина податків залишається у розпорядженні територіальної громади [7].

Формування органів місцевого самоврядування на сучасному етапі є вищою формою роботи організації. Воно здійснюється виключно на умовах добровільності і не може передбачати будь-якого адміністративного втручання в сам процес об'єднання.

Виникає питання що саме викликало необхідність процесу територіальних об'єднань і яка головна мета новостворених. Не секрет, що для прикладу у Вінницькій області до процесу об'єднання функціонувало майже 700 сільських рад, це 700 бюджетів, які потрібно не тільки забезпечити, а саме головне проконтролювати правильність бюджетних призначень та їх цільове використання, це тисячі працівників яким потрібно чітко виписати посадові інструкції, сформувати ФОП (в тому числі преміальний фонд) в той час, як всі виконавчі та контролюючі функції сесіями органів місцевого самоврядування згідно Закону були делеговані органам державної влади, а саме районним та обласним адміністраціям та їх структурним підрозділам [4].

Сьогодні в українському селі існує велика проблема з формуванням бюджету розвитку як такого, тому, що у сільських громадах із чисельністю населення до 500 осіб бюджет розвитку не формується взагалі; з населенням 500-1000 осіб бюджет розвитку мають 11% таких сільських громад. У селах із населенням понад 5000 осіб мова йде про 66%, а це вже свідчення того, що там є бюджети саморозвитку. Крім того, у громаді з чисельністю населення 500-1000 осіб бюджет розвитку становить приблизно 2,5% від загального обсягу бюджету територіального утворення, а у громаді понад 5000 осіб – 27%. Як бачимо, для самого лише формування бюджету розвитку необхідним є проведення адміністративно-територіальної реформи, яка забезпечить укрупнення територіальних громад і, відповідно, місцевих бюджетів [15].

Структура доходів і видатків бюджету розвитку місцевого бюджету

Доходи	Видатки
1	2
Кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності, кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них	Погашення основної суми боргу
Дивіденди, нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, що перебувають у власності відповідної територіальної громади	Капітальні вкладення
Кошти від повернення кредитів, наданих з відповідного бюджету, та відсотки, сплачені за користування ними	Внески органів місцевого самоврядування у статутні фонди суб'єктів підприємницької діяльності
Кошти, які передаються з іншої частини місцевого бюджету	
Місцеві запозичення	
Капітальні трансферти (субвенції) з інших бюджетів	
Плата за надання місцевих гарантій	Проведення експертної грошової оцінки земель
Єдиний податок, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування	Підготовка земель не сільськогосподарського призначення або прав на них державної (до розмежування земель державної та комунальної власності) чи комунальної власності для продажу на земельних торгах та проведення таких торгів

Внесення змін до Бюджетного кодексу значно вплинуло на структуру доходної бази місцевих бюджетів, це можна побачити, проаналізувавши прогностичні показники бюджету розвитку бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади на 2021 - 2022 роки (табл. 2).

Прогностичні показники бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади на 2021–2022 роки є основою для складання головними роз-

порядниками бюджетних коштів планів своєї діяльності та формування показників проекту бюджету на 2021 рік. Формування проекту бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади на відповідний бюджетний період на основі Прогнозу здійснюватиметься з урахуванням зміни прогнозу основних показників економічного і соціального розвитку об'єднаної територіальної громади, а також зміни законодавства з відповідним коригуванням доходної та видаткової частин бюджету [11].

Таблиця 2

Основні індикативні прогностичні показники бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади на 2021 - 2022 роки

Найменування показника	2021 рік тис.грн	2022 рік тис.грн
ДОХОДИ	4 312 727,811	4 479 107,611
Власні і закріплені доходи	3 734 507,968	3 883 494,205
Податок та збір на доходи фізичних осіб	2 391 317,201	2 483 165,415
Податок на прибуток підприємств	868,300	901,300
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	449,200	466,350
Акцизний податок	135 070,000	140 200,000
Місцеві податки	1 009 431,970	1 047 853,800
Екологічний податок	1 018,900	1 074,900
Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного місцевого бюджету	359,100	372,700
Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів	12 000,000	12 000,000
Штрафні санкції за порушення законодавства про патентування, за порушення норм регулювання обігу готівки та про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг	1,000	1,000
Адміністративні штрафи та інші санкції	1 930,000	2 003,000
Адміністративні штрафи та штрафні санкції за порушення законодавства у сфері виробництва та обігу алкогольних напоїв та тютюнових виробів	360,000	373,700
Плата за встановлення земельного сервіту	6 430,000	6 675,000

Надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва	180,000	180,000
Адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань	2 251,000	2 336,500
Плата за надання інших адміністративних послуг	36 450,000	37 830,000
Адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень	1 930,000	2 003,000
Плата за скорочення термінів надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платних послуг, пов'язаних з такою державною реєстрацією	107,200	111,270
Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	11 580,000	12 020,000
Державне мито	868,575	901,600
Орендна плата за водні об'єкти (їх частини), що надаються в користування на умовах оренди Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, районними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, місцевими радами	2,500	2,500
Надходження сум кредиторської та депонентської заборгованості підприємств, організацій та установ, щодо яких минув строк позовної давності	125,000	125,000
Інші надходження (21080500, 24060300)	1 470,000	1 480,000
Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності	15,500	15,500
Кошти за шкоду, що заподіяна на земельних ділянках державної та комунальної власності, які не надані у користування та не передані у власність, внаслідок їх самовільного зайняття, використання не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу; відшкодування збитків за погіршення якості ґрунтового покриву тощо та за недержання доходів у зв'язку з тимчасовим невикористанням земельних ділянок	1 000,000	1 000,000
Плата за гарантії, надані Верховною Радою Автономної Республіки Крим та міськими радами	3,200	2,000
Відсотки за користування довгостроковим кредитом, що надається з місцевих бюджетів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	0,800	0,720
Власні надходження бюджетних установ	80 414,222	84 562,650
<i>Офіційні трансферти</i>	578 219,843	595 613,406
Субвенції з державного бюджету	576 475,500	593 769,765
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	576 475,500	593 769,765
Субвенції з місцевих бюджетів	1 744,343	1 843,641
Інші субвенції з місцевого бюджету	1 744,343	1 843,641
ВИДАТКИ	4 212 168,575	4 374 364,055
Державне управління	360 647,347	385 562,610
Освіта, охорона здоров'я, соціальний захист та соціальне забезпечення, культура і мистецтво, фізична культура і спорт, житлово-комунальне господарство, сільське, лісове, рибне господарство та мисливство будівництво та регіональний розвиток	2 645 361,42	2 833 661,650
Будівництво та регіональний розвиток	381 254,601	369 456,727
Транспорт та транспортна інфраструктура, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатика, інші програми та заходи, пов'язані з економічною діяльністю, захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, громадський порядок та безпека, охорона навколишнього природного середовища, засоби масової інформації	499 315,083	520 975,555
Обслуговування місцевого боргу	37 535,861	25 839,328
Резервний фонд	25 900,000	27 300,000
Дотації з місцевого бюджету іншим бюджетам	198 226,000	208 740,000
Субвенції з місцевого бюджету іншим місцевим бюджетам на здійснення програм та заходів за рахунок коштів місцевих бюджетів	2 812,230	2 812,230

КРЕДИТУВАННЯ	38 251,000	42 435,320
Надання кредиту	39,810	39,730
Повернення кредиту	- 39,010	-39,010
Виконання гарантійних зобов'язань за позичальників, що отримали кредити під місцеві гарантії	38 250,200	42 434,600

Прогноз бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади на 2021-2022 роки розроблено з врахуванням положень Бюджетного та Податкового кодексів України, основних макрпоказників економічного і соціального розвитку України на 2020-2022 роки, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 15.05.2019 року №555 зі змінами та Концепції інтегрованого розвитку м. Вінниці 2030 [11].

Складовими частинами доходів бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади є: загальний фонд, який становить 91,0 відсоток від загального обсягу доходів бюджету та формується з власних і закріплених доходів, які складають близько 65,2% від обсягу загального фонду та основними доходними джерелами якого є податок на доходи фізичних осіб 61,6% від загального обсягу власних і закріплених доходів, єдиний податок 16,7%, плата за землю 8,9%, акцизний податок 7,2%, офіційних трансфертів з державного та обласного бюджетів – 34,8%, спеціальний фонд – 9,0% у загальному обсязі доходів бюджету, основними джерелами формування якого є доходи бюджету розвитку, які наповнюють спеціальний фонд на 42,7% [7].

Основними факторами зростання надходжень до бюджету є: збільшення обсягу виробництва та реалізації продукції та відповідно фонду оплати праці; підвищення розміру середньої заробітної плати працівників.

Можна стверджувати, що за такою системою в місцевому бюджеті залишатиметься 100% єдиного податку, податку на прибуток підприємств та установ комунальної власності та податку на нерухомість. Також в громадах залишатиметься 60% податку на прибуток фізичних осіб, 25% екологічного податку, 5% акцизного податку. Крім цього, всі кошти, отримані за надання адміністративних послуг, також будуть йти до місцевого бюджету.

Основними бюджетоутворюючими підприємства, які наповнюють бюджет за рахунок податку на доходи фізичних осіб та плати за землю є: ПАТ «Вінницька кондитерська фабрика», ТОВ «Барлінек Інвест», ТОВ «Подільський Енергоконсалтинг», ПРАТ «Вінницький ОЖК», ДП «Електричні мережі».

Зазначені підприємства забезпечують постійне нарощування обсягів виробництва, високий рівень його ефективності і своєчасну сплату податків до бюджету. Керуючись положеннями Податкового кодексу України Вінницька міська рада встановлює пільги по місцевих податках і зборах, зокрема, пільги по сплаті земельного податку надаються з врахуванням статей 281-282 Податкового кодексу України, а також підприємствам, які: перебувають у комунальній власності Вінницької міської об'єднаної територіальної громади та надають послуги

пасажирських перевезень електротранспортом та автотранспортом загального користування, перебувають у комунальній власності Вінницької міської об'єднаної територіальної громади та надають послуги з озеленення міста, перебувають у комунальній власності Вінницької міської об'єднаної територіальної громади та надають послуги з постачання теплової енергії та гарячого водопостачання для потреб населення, об'єктів бюджетної сфери та житлового фонду, перебувають у комунальній власності Вінницької міської об'єднаної територіальної громади, за земельні ділянки, які надані для здійснення фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, для обслуговування спортивних споруд, є об'єктом права спільної власності територіальних громад, сіл, селищ, міст області, управління якою здійснює Вінницька обласна Рада та надають послуги з водопостачання та водовідведення. Пільги по податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки визначені Порядком про справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, який затверджено рішенням міської ради від 29.01.2015 року №1984 (зі змінами) [11].

При оподаткуванні податком на нерухоме майно об'єктів житлової нерухомості встановлено пільгову ставку у розмірі 0 % мінімальної заробітної плати за 1 кв.м загальної площі житлової нерухомості, для таких пільгових категорій: особи, які належать до інвалідів війни відповідно до статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; особи, які належать до учасників бойових дій відповідно до статті 6 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; особи, на яких відповідно до статті 10 поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; особи, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною відповідно до статті 11 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; особи, які мають особливі трудові заслуги перед Україною відповідно до статті 8 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»; члени сімей померлих осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною або мають особливі трудові заслуги перед Україною; особи, які належать до постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, віднесених до категорії 1 згідно пункту 1 частини першої статті 14 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»; особи, які під час базового податкового періоду були учасниками Антитерористичної операції; особи, яким протягом базового податкового періоду була призначена субсидія на

оплату вартості житлово-комунальних послуг (незалежно від кількості місяців) або субсидія на придбання скрапленого газу, твердого або рідкого пічного побутового палива. Пільга надається на період на який було призначено субсидію. Крім того, встановлено пільгову ставку у розмірі 0 % для оподаткування об'єктів нежитлової нерухомості – господарських (присадибних) будівель, що розміщені на прибудинкових територіях житлових, садових та дачних будинків, котеджів та знаходяться у власності фізичних осіб [1].

Основними пріоритетними напрямками економічного і соціального розвитку Вінницької міської об'єднаної територіальної громади, які впливатимуть на залучення у 2021-2022 роках додаткових надходжень до бюджету залишаються: підвищення ефективності управління бюджетними коштами, рівня прозорості та раціональності бюджетного процесу, дотримання жорсткої фінансової дисципліни, посилення контролю та відповідальності усіх учасників процесу за дотриманням бюджетного законодавства, збереження існуючих та створення нових виробництв, модернізація, реконструкція і технічне переозброєння підприємств, активізація інвестиційної діяльності, збільшення обсягів інвестицій в економіку Вінницької міської об'єднаної територіальної громади на основі впровадження системного підходу до розвитку інвестиційної політики, запровадження онлайн та відео-консультацій для суб'єктів малого та середнього підприємництва з питань започаткування бізнесу, експертної діяльності, оподаткування тощо, запобігання впровадженню неефективних регулювань, що стримують або руйнують розвиток малого підприємництва, підвищення рівня захисту суб'єктів господарювання від незаконного втручання у їх діяльність та створення сприятливого клімату для його розвитку, вжиття вичерпних заходів, направлених на повну ліквідацію недоїмки по платежах до бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади, в тому числі по податку на доходи фізичних осіб, платі за землю, податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та єдиному податку, збільшення надходжень до бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади шляхом забезпечення ефективного управління майновими ресурсами, що належать Вінницькій міській об'єднаній територіальній громаді та подальшого удосконалення діяльності виконавчих органів міської ради з організації та надання адміністративних послуг, за рахунок розширення переліку адміністративних послуг, що надаються, та запровадження ефективного механізму одержання послуг дистанційно через мережу Інтернет, встановлення контролю за питаннями легалізації заробітної плати та додержання суб'єктами господарювання мінімальних гарантій в оплаті праці, зокрема, забезпечення суб'єктами господарювання повноти та своєчасності виплати заробітної плати, офіційного відображення цих операцій в обліку та сплати до бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади податку на доходи фізичних осіб [11].

Таким чином, враховуючи вищевикладене, доходи бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади сформовано: на 2021 рік у загальному обсязі 4 312 727,811 тис.грн., в тому числі доходи загального фонду складуть 4 192 225,189 тис.грн., спеціального фонду – 120 502,622 тис.грн.; на 2022 рік у загальному обсязі 4 479 107,611 тис.грн., в тому числі доходи загального фонду складуть 4 347 439,841 тис.грн., спеціального фонду – 131 667,770 тис.грн.

Основною специфікою управління фінансами об'єднаних територіальних громад є низка важливих чинників. Перше, що можна відмітити, це фінанси об'єднаної територіальної громади охоплюють територію декількох населених пунктів, відбувається пряме залучення до процесу управління представників усіх населених пунктів, що приводить до посилення контролю за повноцінним наповненням бюджету та сприяє конкуренції окремих адміністративних одиниць у повноцінному наповненні бюджету об'єднаної територіальної громади. По-друге, сьогодні в нашій державі відсутній досвід управління фінансами об'єднаної територіальної громади, тому, з одного боку, дія чинника обмежує підтримання високого темпу реформування місцевих фінансів та спричиняє труднощі у вирішенні поточних проблем управління фінансами об'єднаних територіальних громад, з іншого боку, з'являється можливість переривання спадкових недоліків у цій сфері, в тому числі створюється сприятливе середовище для викоринення корупції у сфері місцевих фінансів. По-третє, сьогодні активно запроваджуються прямі міжбюджетні відносини між бюджетом об'єднаної територіальної громади та державним бюджетом, це, в свою чергу, гарантує об'єднаній територіальній громаді обсяг міжбюджетних трансфертів, розрахований для усіх бюджетів місцевого самоврядування за допомогою універсальної формули, проте обсяг таких міжбюджетних трансфертів має бути достатнім для фінансування насамперед соціальної сфери об'єднаної територіальної громади, оскільки значно ускладнюються можливості отримання фінансової підтримки об'єднаної територіальної громади для таких цілей бюджету з інших видів бюджетів. По-четверте, відбувається активна концентрація значних фінансових ресурсів у бюджеті об'єднаної територіальної громади, тому з'являється потужний ресурс, який спроможний здійснювати помітний вплив на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади [11].

При цьому дуже активно зростає значення якісного планування та прогнозування розвитку об'єднаної громади та спрямування ресурсів на правильно визначені в ньому пріоритети та цілі. Суттєве зростання обсягу фінансових ресурсів, якими розпоряджаються органи управління об'єднаної територіальної громади, приводить до підвищення ризиків несправедливого їх розподілу або неефективного використання. По-п'яте, чинне законодавство, яке регламентує функціонування об'єднаних територіальних громад, передбачає, що

якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання.

Реалізація вказаної норми передбачає врахування потреб на належне забезпечення публічних послуг під час планування і здійснення видатків бюджету об'єднаної територіальної громади [15].

Основними завданнями будь-якого бюджету об'єднаної територіальної громади на середньострокову перспективу є:

- концентрація ресурсів бюджету на виконанні пріоритетних цілей та завдань, спрямованих на соціально-економічний розвиток територіальної громади, передбачених Концепцією інтегрованого розвитку визначених міською владою та її виконавчим комітетом;

- створення умов для соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади відповідно до європейських стандартів місцевого самоврядування;

- зміцнення фінансово-економічної самостійності об'єднаної територіальної громади;

- формування збалансованого та реалістичного бюджету на основі реальних показників економічного і соціального розвитку об'єднаної територіальної громади з урахуванням основних результатів реалізації структурних реформ в Україні, досягнення відповідності та узгодженості на всіх стадіях бюджетного процесу;

- активізація підприємницького потенціалу, зниження частки тіньової економіки для підвищення податкоспроможності;

- підвищення рівня обґрунтованості бюджетного планування шляхом встановлення взаємозв'язку бюджетних показників із стратегічними цілями соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади та планування бюджету на середньострокову перспективу;

- забезпечення стабільного функціонування бюджетних установ та виконання заходів, передбачених міськими цільовими програмами, подальше зміцнення матеріально-технічної бази бюджетних закладів;

- підвищення результативності та ефективності управління бюджетними коштами шляхом застосування дієвих методів економії, здійснення оптимізації витрат бюджету;

- забезпечення в повному обсязі потреби в асигнуваннях на: оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених чинним законодавством умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати; проведення розрахунків за електричну, теплову енергію, водопостачання, водовідведення та природний газ, які споживаються бюджетними установами і організаціями, не допускаючи будь-якої простроченої заборгованості із значених видатків;

- забезпечення економного режиму використання енергоносіїв, в тому числі шляхом спрямування коштів бюджету на впровадження енергоефективних та енергозберігаючих проектів в бюджетній сфері;

- забезпечення подальшої реалізації заходів медичної реформи відповідно до Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;

- забезпечення подальшої реалізації реформування загальної середньої освіти згідно з Концепцією «Нова українська школа»;

- підвищення ефективності видатків розвитку шляхом спрямування коштів в першу чергу, на заходи невідкладного характеру, роботи, пов'язані із закінченням будівництва, капітального ремонту, реконструкції та реставрації, на реалізацію інвестиційних проектів з урахуванням результатів оцінки їх економічної ефективності;

- залучення додаткових фінансових ресурсів шляхом здійснення місцевих запозичень, в тому числі, від міжнародних фінансових установ.

Прогноз ґрунтується на принципах збалансованості, обґрунтованості, ефективності та результативності бюджетної системи [5].

Щодо досягнення високих індикативних показники соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад, то вони передбачають, в першу чергу, підвищення розміру прожиткового мінімуму, підвищення розміру мінімальної заробітної плати та посадового окладу (тарифної ставки) працівника I тарифного розряду Єдиної тарифної сітки, наступним кроком є збільшення видатків бюджетних установ на оплату комунальних послуг та енергоносіїв з урахуванням прогнозу індексу цін виробників, а також збільшення інших видатків з урахуванням прогнозу індексу споживчих цін [15].

Як вже неодноразово зазначалось, внаслідок бюджетної децентралізації місцеве об'єднане громади та регіони отримали більше ресурсів та впливу на свій розвиток та благополуччя населення, але разом з тим цей факт приніс ризики для місцевої управлінської еліти щодо інституційної спроможності забезпечити розвиток, а не увійти у самообмеженість. На жаль, велика кількість органів місцевого самоврядування отримавши додаткові ресурси не спромоглась використати їх на розвиток місцевої економіки та людського капіталу, заставити «гроші заробляти гроші», а більшості випадків, як показує практика, було прийнято рішення покласти ці кошти на депозитні рахунки в комерційні банки. Якщо таке рішення частково виправдовує дії новостворених об'єднаних територіальних громад, які у своїй більшості ще не завершили остаточну інвентаризацію своїх активів та пасивів та не визначились із стратегічними цілями, то для інших органів місцевої влади – цей факт скоріше свідчить про відсутність будь-якого планування на перспективу та інституційної спроможності визначити стратегію розвитку для своєї громади.

Так, за офіційними даними про стан виконання місцевих бюджетів, станом на 1 жовтня 2018 року залишки коштів загального фонду місцевих бюджетів склали 52,8 млрд грн, у т. ч. на депозитних рахунках в банках знаходиться 9,1 млрд грн.

Для ефективного використання коштів Державного фонду регіонального розвитку як об'єднаної

ним територіальним громадам, так і всім іншим органам місцевого самоврядування потрібно, перш за все, самим розуміти, куди мають бути спрямовані ці кошти, адже для громади дуже важливо, щоб кошти від Державного фонду регіонального розвитку були використані найбільш ефективно і завдяки ним були сформовані нові можливості для збільшення доходів місцевих бюджетів в подальшому [12].

Працюючи над Стратегією розвитку об'єднаної територіальної громади, варто пам'ятати, що цей документ готується на середньострокову перспективу, тому він має базуватись на конкурентних перевагах конкретної об'єднаної територіальної громади; відповідати Стратегії регіонального розвитку області та держави, бути реальним та розрахованим на реальні фінанси, які можна залучити та впровадит в реальні дії, сам процес підготовки має відповідати правилам громадської участі і лобістської незаганжованості [2].

Стратегічне планування свого розвитку об'єднана територіальна громада має здійснювати на основі таких прогнозованих фінансових ресурсах: використання власних доходів бюджету; використання коштів Державного фонду регіонального розвитку на проекти розвитку; використання коштів державної субвенції на розвиток інфраструктури об'єднаної територіальної громади; залучення коштів міжнародної технічної допомоги на впровадження інноваційної роботи [11].

Проект стратегії має відповідати формі, яка визначається тим, хто надає кошти на проект, а саме мати чітку мету, ідентифіковані проблеми, які він вирішує, аргументований бюджет, можливість існування створеного об'єкта, інституції після завершення фінансування проекту із зовнішнього джерела.

За кошти Державного фонду регіонального розвитку слід фінансувати проекти стратегічного характеру, а не поточні ремонти. Завдання органів місцевого самоврядування – використати кошти, в першу чергу, на проекти, які створюють інфраструктуру, що веде до капіталізації земель, формування доданої вартості, зростання доходів домогосподарств.

Протягом 2016–2020 років в Україну зайшла досить велика кількість коштів у вигляді міжнародної технічної допомоги (МТД), які призначені на підтримку децентралізації та об'єднані територіальні громади:

1. Проект ЄС «ULIED» – загальна сума 97 млн євро.
2. Проект США «DOBRE» – загальна сума 50 млн дол.
3. Проекти Ради Європи, Шведського королівства, Данського королівства, Королівства Нідерландів, Швейцарської конфедерації, Фінляндії, Канади – загалом понад 20 млн євро [15].

Використовуючи кошти Державного фонду регіонального розвитку, субвенції на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад варто дотримуватись певних підходів, які б забезпечували: ефективність використання коштів,

тобто, кошти мають бути використані там, де це буде найбільш ефективно; швидкі перемоги – перші кошти мають бути використані там, де буде відразу видно результат (наприклад світло); довготривалі позитивні наслідки – зростання капіталізації комунального майна та землі; відкритість – люди мають знати куди і чому ідуть ці кошти; конкурентність – кошти витрачаються на основі відкритих тендерів (правильний тендер економить до 30% коштів) [15].

Висновки

Отже, нові об'єднані територіальні громади на сьогоднішній день отримали досить значні фінансові ресурси, їх бюджети стали пропорційні з бюджетами міст обласного значення, а державна підтримка розвитку інфраструктури таких громад дала імпульс створення у сільських, селищних та міських територіях нові можливостей для отримання людьми повноцінних послуг від місцевого самоврядування, яких вони раніше були позбавлені

Отримання нових повноважень та відповідних фінансових ресурсів ставить перед органами місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, депутатами відповідних рад нові завдання щодо планування та використання бюджетних надходжень, що в свою чергу потребує нових знань та вмінь, тому, головною метою при децентралізації для влади повинно стати: зробити мешканців своєї громади самостійнішими, передати додаткові права, а разом з тим і обов'язки, які дозволять розвантажити "голову" центральної влади від місцевих проблем, завдяки децентралізації керівники державного рівня більше будуть займатися загальнодержавними проблемами та менше думати про те, як витягнути гроші з місцевих бюджетів, не загубивши самі міста та села, в свою чергу, мешканці громад стануть ближче до влади, а влада – ближче до мешканців, тому що влада тепер не у Києві, а безпосередньо у адміністративному центрі громади, віднині їх головам вже не вдасться перекладати відповідальність на абстрактний "Київ", людям доведеться взяти на себе створення міста (села, селища) своєї мрії у власні руки, сьогодні, ми лише вчимося керувати спільним, тому спочатку буде важко, проте скоро всі звикнуть, що з появою перших суттєвих поліпшень у населених пунктах об'єднаних територіальних громад спостерігатиметься покращення життєвого рівня, тож не варто остерігатися змін, давайте як найшвидше їх очолювати.

Список літератури

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Колесник Т.В. Регіональне програмування як дієвий інструмент сталого розвитку сільських територій// Всеукраїнський Науково-практичний журнал «Економіка, фінанси, менеджмент» ВНАУ. № 3. 2019. 44-61с.

3. Колесник Т.В. Інституційні стимули підвищення ефективності державного сектору при децентралізації. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. ВНАУ №1.2020. 69-86 с.
4. Луцяк В.В., Пронько Л.М., Колесник Т.В. Маркетинговий менеджмент: навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 231 с.
5. Маркович Г. Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://galinfo.com.ua/articles/v_chomu_polyagayut_osoblyvosti_formuvannya_byudzhetyv_otg_249352.html
6. Наталенко Н.В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль). К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. 72 с.
7. Нездоймиго О. Є. Особливості формування бюджету територіальної громади. // Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство». Випуск 11. 2017. 443-449 с.
8. Ніколенко В.Ю., Свешніков С.М., Юрченко В.В., Крижановський В.І. Місцеві бюджети як чинник стабільності розвитку регіонів: навчальний посібник. К., 2016. 41 с.
9. Пелехата О.В. Бюджет розвитку як інструмент сільської територіальної громади в реалізації бюджетної політики економічного зростання. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2013. Випуск 6(104). 355-361 с.
10. Кириленко О, Малиняк Б, Письменний В, Русін В. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади: навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. – К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 396 с.
11. Прогноз бюджету Вінницької міської об'єднаної територіальної громади на 2021-2022 роки [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.vmr.gov.ua/TransparentCity/Lists/BudjMista/ShowContent.aspx?ID=14>
12. Самборська О.Ю., Колесник Т.В. Оцінка сучасного стану та напрями розвитку об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. Економіка АПК. Київ. 2019. №11. С.96-105
13. Татарин Н.Б. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 11. 159-162 с.
14. Тарасова В. Кадрове забезпечення в об'єднаних територіальних громадах [Електронний ресурс]. Україна: події, факти, коментарі. 2017. № 12. 30-41 с. Режим доступу: <http://nbuviap.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr12.pdf>. Назва з екрану.
15. Ткачук А.Ф. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад. К.: ІКЦ «Легальний статус». 2016. 76 с.
16. Kolesnyk, T., Samborska, O., Talavyria, M., Nikolenko, L. Problems and Perspectives in Management. Ensuring the sustainable development of the Ukrainian agrarian sector in conditions of globalization. Problems and Perspectives in Management. Volume 16. Issue 3. 2018. P. 245-25 с.
17. Pronko L., Kolesnik T., Samborska O. Activities of united territorial communities as a body of local government in the conditions of power decentralization in Ukraine. Baltic Journal of Economic Studies. Volume 4, Number 2. Riga: Publishing House "Bultija Publishing, Volume 4. No.2. 2018. P. 184-190.

No 49 (2020)

P.5

The scientific heritage

(Budapest, Hungary)

The journal is registered and published in Hungary.

The journal publishes scientific studies, reports and reports about achievements in different scientific fields. Journal is published in English, Hungarian, Polish, Russian, Ukrainian, German and French.

Articles are accepted each month. Frequency: 12 issues per year.

Format - A4

ISSN 9215 — 0365

All articles are reviewed

Free access to the electronic version of journal

Edition of journal does not carry responsibility for the materials published in a journal. Sending the article to the editorial the author confirms it's uniqueness and takes full responsibility for possible consequences for breaking copyright laws

Chief editor: Biro Krisztian

Managing editor: Khavash Bernat

- Gridchina Olga - Ph.D., Head of the Department of Industrial Management and Logistics (Moscow, Russian Federation)
- Singula Aleksandra - Professor, Department of Organization and Management at the University of Zagreb (Zagreb, Croatia)
- Bogdanov Dmitrij - Ph.D., candidate of pedagogical sciences, managing the laboratory (Kiev, Ukraine)
- Chukurov Valeriy - Doctor of Biological Sciences, Head of the Department of Biochemistry of the Faculty of Physics, Mathematics and Natural Sciences (Minsk, Republic of Belarus)
- Torok Dezso - Doctor of Chemistry, professor, Head of the Department of Organic Chemistry (Budapest, Hungary)
- Filipiak Pawel - doctor of political sciences, pro-rector on a management by a property complex and to the public relations (Gdansk, Poland)
- Flater Karl - Doctor of legal sciences, managing the department of theory and history of the state and legal (Koln, Germany)
- Yakushev Vasilij - Candidate of engineering sciences, associate professor of department of higher mathematics (Moscow, Russian Federation)
- Bence Orban - Doctor of sociological sciences, professor of department of philosophy of religion and religious studies (Miskolc, Hungary)
- Feld Ella - Doctor of historical sciences, managing the department of historical informatics, scientific leader of Center of economic history historical faculty (Dresden, Germany)
- Owczarek Zbigniew - Doctor of philological sciences (Warsaw, Poland)
- Shashkov Oleg - Candidate of economic sciences, associate professor of department (St. Petersburg, Russian Federation)

«The scientific heritage»

Editorial board address: Budapest, Kossuth Lajos utca 84,1204

E-mail: public@tsh-journal.com

Web: www.tsh-journal.com